

Model for Developing Moral and Ethical Characteristics of Students of Khu Mueang Subdistrict Municipality's Senior College, Mueang Suang District, Roi Et Province

Phrakhru Pariyatworamathee, Phrakhru Akuttarastatikoon, Sutthiphan Aranyawat,
Apichaya Phansri and Sanook Singmatr

Roi Et Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: pariyatworamathee.thi@mcu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5415-4019>

E-mail: akutarasatikun@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-5961-7165>

E-mail: stp648@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-4757-0495>

Email: aphichaya.pha@mcu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5495-4872>

Email: thisme31@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2524-2519>

Received 13/05/2025

Revised 19/08/2025

Accepted 30/09/2025

Abstract

Background and Aims: Developing students' moral and ethical qualities is crucial because it helps create a skilled and capable workforce, combining knowledge, honesty, and social responsibility. Morality instills discipline in students, respects the rights of others, and enables them to make sound and appropriate decisions for peaceful coexistence. When knowledge is combined with morality, students are able to utilize their potential for the benefit of the public and for the sustainable development of society. The paper aims to (1) examine the level of moral and ethical characteristics. (2) Investigate the factors influencing the development of moral and ethical characteristics. (3) Develop and evaluate a model for enhancing the moral and ethical characteristics of elderly learners at the Elderly College, Khumuang Subdistrict Municipality, Mueang Suang District, Roi Et Province.

Methodology: The population and sample consisted of 202 students from the Elderly College, Khumuang Subdistrict Municipality, Mueang Suang District, Roi Et Province. The key informants were 12 experts and specialists for the evaluation. The research instruments included a questionnaire and an interview form. Quantitative data were analyzed using statistics such as the mean, standard deviation, and multiple linear regression analysis. Qualitative data were analyzed using the content analysis technique in conjunction with contextual analysis.

Results: The research findings revealed that: 1. The overall opinions regarding the factors influencing the development of moral and ethical characteristics of the Elderly College students were rated at a high level in all aspects. 2. The analysis of factors affecting the development of moral and ethical characteristics showed that the regression coefficients of the raw scores (b) and standardized scores (β), based on the significance test of the regression coefficients, indicated that seven predictor variables significantly predicted the moral and ethical characteristics of the Elderly College students, Khumuang Subdistrict Municipality, at the .01 level of statistical

significance. 3. The model for developing moral and ethical characteristics of the Elderly College students was categorized into two characteristics: (1) Internal personal characteristics, (2) Characteristics expressed toward others. 4. The evaluation results of the developed model indicated that the model for developing moral and ethical characteristics of the Elderly College students, Khumuang Subdistrict Municipality, Mueang Suang District, Roi Et Province, obtained from this research, was deemed highly appropriate for practical application.

Conclusion: From the study on factors influencing the development of moral and ethical characteristics among students of the Elderly College, Khumuang Subdistrict Municipality, Mueang Suang District, Roi Et Province, it was found that, overall, elderly students perceived the influencing factors to have a high impact on the development of morality and ethics. Furthermore, the analysis identified seven significant predictor variables that could statistically forecast the level of moral and ethical characteristics of the students. The development model for these characteristics can be categorized into two main dimensions: internal personal characteristics and characteristics expressed toward others. Importantly, the evaluation results indicated that the development model derived from this research is highly appropriate for practical application in promoting morality and ethics among elderly students within the context of Khumuang Subdistrict Municipality.

Keywords: Development of Characteristics; Ethical Characteristics; Elderly Students

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

พระครูปริยัติวรเมธี, พระครูฤกษ์ไตรภพ, สุทธิพันธ์ อรัญญวาส, อภิษฎา พรรณศรี และสนุก สิงห์มาตร
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยสร้างบุคลากรที่เก่งและดีควบคู่กัน ทั้งด้านความรู้ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อสังคม คุณธรรมจริยธรรมทำให้นักศึกษามีวินัย เคารพสิทธิผู้อื่น และตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อยุบรวมกันอย่างสันติ เมื่อความรู้ควบคู่กับคุณธรรม นักศึกษาจะสามารถใช้ศักยภาพเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรม 2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรม และ 3. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้สูงอายุวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีการวิจัย: ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาของวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 202 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 12 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญในการประเมิน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงปริมาณ อาทิ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Regression Analysis) และการวิจัยคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่า 1.ความคิดเห็นเกี่ยวกับถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2.ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของคะแนนดิบ (b) และสัมประสิทธิ์การถดถอยของคะแนนมาตรฐาน (β) จากการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย พบว่า ตัวพยากรณ์หรือปัจจัยพยากรณ์ 7 ปัจจัย สามารถพยากรณ์คุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, 3.รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุแบ่งได้เป็น 2 คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ คุณลักษณะที่ 1. ด้านคุณลักษณะภายในจิตใจ และ 2.คุณลักษณะที่แสดงออกต่อผู้อื่น และ 4.ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมระดับมาก

สรุปผล: จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมแล้วนักศึกษาผู้สูงอายุมีความเห็นว่าปัจจัยต่างๆมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับมาก นอกจากนี้ การวิเคราะห์ยังพบว่ามีปัจจัยพยากรณ์ 7 ประการที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการทำนายระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

โดยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้านหลักคือ คุณลักษณะภายในจิตใจ และคุณลักษณะที่แสดงออกต่อผู้อื่น ที่สำคัญคือ ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ได้จากการวิจัยนี้มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาผู้สูงอายุในบริบทของเทศบาลตำบลคูเมือง

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณลักษณะ; การมีคุณธรรมจริยธรรม; นักศึกษาผู้สูงอายุ

บทนำ

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ตอบโจทย์ความเจริญรุ่งเรืองของเทคโนโลยีที่มีความเจริญรุดหน้าจนในบางครั้งทำให้มนุษย์เข้าใจว่าสิ่งที่นำเสนอผ่านสื่อสารสนเทศคือสิ่งที่ถูกต้องดีงามแล้ว หรือในบางครั้งเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีภูมิคุ้มกันทางจริยธรรมไม่ดีพอก็อาจหลงผิดแล้วดำเนินชีวิตในทางที่ไม่ถูกต้อง ท้ายที่สุดก็เกิดผลร้ายต่อชุมชน สังคมหรือมนุษยร่วมโลก ดังเช่นที่เห็นเป็นข่าวในปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือ มจร. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความมุ่งหมายในประเด็นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเพื่อส่งเสริมความสุขให้กับประชาชนและสังคม ดังที่มีการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2564 ได้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และประเมินคุณภาพ กำกับดูแลและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ รวมทั้งการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง (ราชกิจจานุเบกษา, 2564) เมื่อเป็นเช่นนี้หน่วยงานต่างๆ ที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาจึงมุ่งการจัดการศึกษาที่จะตอบโจทย์วัตถุประสงค์หรือนโยบายของพระทรวงอกษัตริย์ศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้วางนโยบายไว้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด นอกจากจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์แล้วอีกบทบาทหนึ่งคือ ดำรงตำแหน่งอยู่ในบทบาทพระสังฆาธิการในพื้นที่ตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เห็นการดำเนินการของหน่วยงานองค์กรปกครองท้องถิ่น กล่าวคือ เทศบาลตำบลคูเมือง ได้ดำเนินกิจกรรมวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมืองขึ้นเพื่อพัฒนาด้านต่างๆสำหรับผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านสุขภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรมหรือความเป็นอยู่ด้านอื่นๆ แต่เท่าที่มีการดำเนินการมาข้างต้นกลับพบปัญหาด้านการเรียนรู้ที่ไม่เท่าทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้า (ราชกิจจานุเบกษา, 2564))

วิทยาลัยผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยวิทยาการจิตอาสาหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ประสบการณ์ ที่สั่งสมแก่บุคคลอื่น เพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่าคู่กับชุมชน วิทยาลัยผู้สูงอายุหลายแห่งตั้งขึ้นโดยใช้อาคารเรียนเก่าของโรงเรียนที่เลิกกิจการหรือตั้งอยู่ในชมรมผู้สูงอายุ ภายในวัด บางแห่งใช้บ้านของผู้ริเริ่มก่อตั้งเป็นสถานที่ดำเนินการ การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในระยะแรก อาจเป็นเพียงการรวมกลุ่มพบปะพูดคุยกัน แล้วจึงค่อยๆ มีรูปแบบชัดเจนขึ้น มีกิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการของผู้สูงอายุ หรืออาจเป็นการขยายกิจกรรมจากที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว เช่น ศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม (ศาลาสว่างสุข) ศูนย์สามวัย ธนาคารความดี เป็นต้น โรงเรียน

ผู้สูงอายุสามารถมีรูปแบบและกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ ความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ จะกำหนดตารางกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ไว้ชัดเจน ระยะเวลาเปิดเรียนอาจเป็นตลอดปีหรือเปิดเป็นช่วงเวลาตามหลักสูตรที่จัดอบรม ส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 วัน สำหรับด้านการศึกษาในเขตเทศบาลตำบลคูเมือง มีการจัดการด้านการศึกษา โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลคูเมือง จำนวน 4 แห่ง มีโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 5 แห่ง และมีวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง จำนวน 1 แห่ง

จากการติดตามการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลคูเมืองพบว่า การวิเคราะห์มาตรฐาน/ตัวชี้วัดในด้านความรู้ (K) ทักษะ (P) โดยมีการนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนทั่วไปมาใช้แทนคุณลักษณะตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด การพัฒนานักเรียนด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญ ปัญหาที่มักพบจากการสอบถามหรือเป็นข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า การดำเนินการของคณะผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยังขาดกิจกรรมการพัฒนา การได้มาของผลการประเมิน ยังขาดร่องรอยหรือหลักฐานที่ชัดเจน ซึ่งย่อหมายถึง กระบวนการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด สู่กระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลในเรื่องดังกล่าวย่อขาดความชัดเจนด้วย เมื่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียนไม่ครอบคลุมตามที่หลักสูตรกำหนด จึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้ผลการวัดและประเมินผลไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการประเมินในระดับขั้นพื้นฐานของหน่วยงานทั้งนี้ตลอดทั้งการมีสื่อสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาแทนสื่อสารแบบเดิมอาจทำให้กระบวนการจัดการศึกษาในวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมืองไม่ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เขียนซึ่งจะใช้เป็นแบบอย่างแก่ผู้คนภายนอกและเป็นแบบอย่างแก่หน่วยงานอื่นที่มีภารกิจในลักษณะเดียวกันนี้ สามารถนำเอาหลักการหรือหลักเกณฑ์นี้ไปใช้จัดในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยซึ่งเป็นพระสงฆ์ในเขตพื้นที่ตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด และได้เฝ้าติดตามการดำเนินงานของวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมืองมาอย่างต่อเนื่อง และเท่าที่สอบถามก็มักจะพบคำถามที่ว่า ผู้สูงอายุโดยเฉพาะในวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง ควรมีคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถใช้เป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลังหรือประชาชนในชุมชนตำบลคูเมืองและพื้นที่อื่นๆได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาค้นหาแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นต้นแบบให้กับประชาชนในพื้นที่การวิจัย และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนในพื้นที่อื่นๆ ต่อไปได้ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อพัฒนารูปแบบคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

การทบทวนวรรณกรรม

คุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรม

สำหรับคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ คือ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณลักษณะที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมตามสภาพจริงตามบริบทของโรงเรียน ฉะนั้น ครูผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนแต่ละคนเพื่อนำมาประเมินและตัดสินผล กลุ่มบริหารวิชาการ จึงได้จัดทำคู่มือ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนขึ้น เพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการประเมินที่เป็นไปในรูปแบบและแนวทางอันเดียวกัน และส่งผลให้การประเมินที่ได้ตรงตามมาตรฐาน ตามตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรฯ กำหนด รายละเอียดสามารถอธิบายได้ดังนี้ (โรงเรียนสามงามชนูปถัมภ์, 2561)

คุณลักษณะข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ อารมณ์ไวซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

คุณลักษณะข้อที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

คุณลักษณะข้อที่ 3 มีวินัย

มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ผู้มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม เป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

คุณลักษณะข้อที่ 4 ใฝ่เรียนรู้

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีลักษณะแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่าง

เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

คุณลักษณะข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยง และ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

คุณลักษณะข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน

มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ และรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อุตุน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความ เพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วย ความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

คุณลักษณะข้อที่ 7 รักความเป็นไทย

รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิ ปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ผู้ที่รักความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูตเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร อย่างถูกต้องเหมาะสม

คุณลักษณะข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ

มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือ ปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

โดยสรุปสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอหยิบเอาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับผู้สูงอายุและน่าจะเกิดประโยชน์ต่อการนำไปต่อยอดการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับ ผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นๆ โดยจัดแบ่งคุณลักษณะทั้ง 8 ประการเข้าด้วยกันสรุปรวบยอดได้ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

(1) คุณลักษณะภายในจิตใจ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้สูงอายุที่อาจไม่สามารถมองเห็นได้ แต่ สามารถรับรู้ได้จากความรู้สึกของเพื่อร่วมงานจากสิ่งที่สื่อออกมาจากข้างในจิตใจของเพื่อนๆ จนเป็นที่สังเกตเห็นได้ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต คุณลักษณะการมีวินัย คุณลักษณะมีใฝ่เรียนรู้ และคุณลักษณะการมีจิต สาธารณะ

(2) คุณลักษณะที่แสดงออกกับเพื่อนร่วมงาน หมายถึง สิ่งที่คุณสูงอายุแสดงออกมาให้เพื่อร่วมงานได้สัมผัส สามารถพิสูจน์ด้วยการสื่อสาร การมองเห็นและการแสดงออกที่สื่อให้เห็นกับเพื่อนร่วมงานจนเป็นที่ยอมรับในหมู่

เพื่อน ประกอบด้วย คุณลักษณะที่แสดงออกถึงรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการรักความเป็นไทย

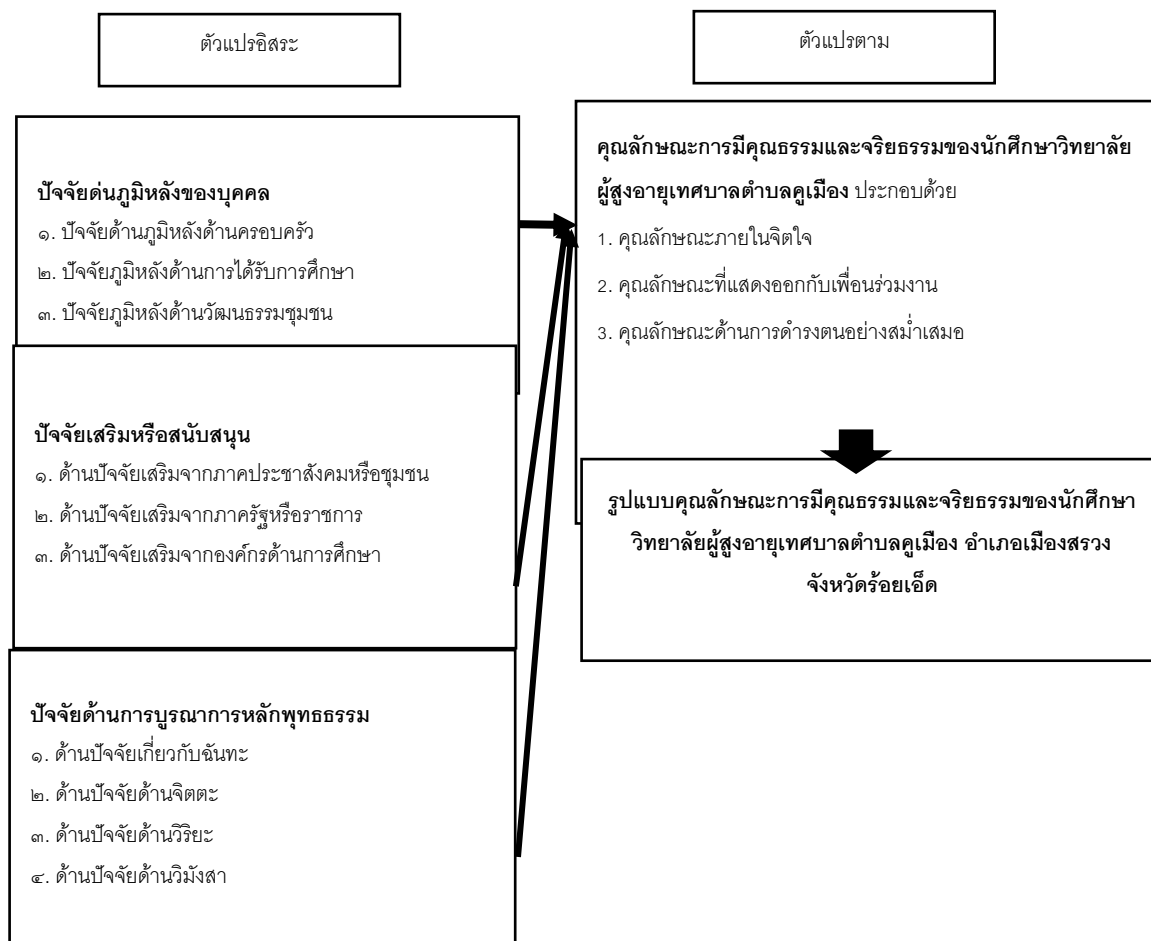
(3) คุณลักษณะด้านการดำรงตนอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง สิ่งที่สูงอายุแสดงออกอย่างต่อเนื่องเปิดเผยด้วยการดำรงตนอย่างทรนงในการประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวอยู่เป็นประจำจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ประกอบด้วย คุณลักษณะการดำรงตนด้วยความป็นอยู่อย่างพอเพียง และคุณลักษณะที่มุ่งมั่นในการทำงาน

สรุปได้ว่า คุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลนั้นมีหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาคอยควบคุมพฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติตน ให้เป็นที่เคารพนับถือซึ่งประกอบด้วยหลักธรรมหลายๆหลักธรรมมาบูรณาการร่วมกันเพื่อใช้ดำเนินชีวิตได้ อาทิเช่น หลักพรหมวิหารธรรม, หลักสังคหวัตถุธรรม, หลักทศพิธราชธรรม, หลักธรรมคัมภีร์ครองโลก หากนำมาประพฤติปฏิบัติแล้วจะนำพาซึ่งความสุขในการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้หมายถึง คุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของสูงอายุที่เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะอันจะส่งผลต่อการที่จะทำให้ผู้คนในสังคมในงานวิจัยฉบับนี้หมายถึงคุณลักษณะที่จะส่งผลต่อผู้สูงอายุในวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้เป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อตนเองและชุมชน ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านภูมิหลังของบุคคล ปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยเสริม และปัจจัยด้านการบูรณาการหลักพุทธธรรม ซึ่งมีปัจจัยย่อย จำนวน 3 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านภูมิหลัง ปัจจัยเสริมหรือสนับสนุน ปัจจัยด้านการบูรณาการหลักพุทธธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนสามง่ามชนูปถัมภ์. (2561), พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (2546), พระมหาชานนท์ ชัยมงคล, (2561) รวมทั้งพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), (2546) จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) กล่าวคือ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 รูป/คน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ประชากร ได้แก่ นักเรียนวิทยาลัยผู้สูงอายุ จำนวน 202 คน (เก็บทุกกลุ่มประชากร)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 รูป/คน (เลือกแบบเฉพาะเจาะจง)

กลุ่มเป้าหมายในการประเมินรูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 รูป/คน (เลือกแบบเฉพาะเจาะจง)

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน

การเก็บรวบรวม ด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Regression Analysis) และการวิจัยคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมืองอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณลักษณะที่แสดงออกกับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะภายในจิตใจ อยู่ในระดับมาก และลำดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านคุณลักษณะด้านการดำรงตนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

(1) ปัจจัยด้านภูมิหลังทางครอบครัว พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านภูมิหลังทางครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(2) ปัจจัยภูมิหลังด้านการได้รับการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยภูมิหลังด้านการได้รับการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

(3) ปัจจัยภูมิหลังด้านวัฒนธรรมชุมชน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยภูมิหลังด้านวัฒนธรรมชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(4) ปัจจัยเสริมจากภาคประชาสังคมหรือชุมชน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยเสริมจากภาคประชาสังคมหรือชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(5) เกี่ยวกับปัจจัยเสริมจากภาครัฐหรือราชการ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยเสริมจากภาครัฐหรือราชการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(6) ปัจจัยเสริมจากองค์กรด้านการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยเสริมจากองค์กรด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(7) ปัจจัยเกี่ยวกับฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

(8) ปัจจัยด้านวิริยะ (ความเพียรขยันอดสาเหบากันเอาธุระ) พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยด้านวิริยะ (ความเพียรขยันอดสาเหบากันเอาธุระ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

(9) ปัจจัยด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(10) ด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น) พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับปัจจัยด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของคะแนนดิบ (b) และสัมประสิทธิ์การถดถอยของคะแนนมาตรฐาน (β) จากการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย พบว่า ตัวพยากรณ์หรือปัจจัยพยากรณ์ 7 ปัจจัย สามารถพยากรณ์คุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ การบูรณาการหลักวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น) (X10) การบูรณาการหลักฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) (X7) ปัจจัยด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากภาคประชาสังคม (X4) ปัจจัยด้านภูมิหลังเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน (X3) การบูรณาการหลักจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) (X9) ปัจจัยด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากภาครัฐหรือราชการ (X5) และการบูรณาการหลักวิริยะ (ความเพียร ขยัน อดสาเหบากัน เอาธุระ) (X8) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .349, .256, .168, -.186, .176, -.130 และ .128 ตามลำดับ สามารถสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

(1) สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{y} = 0.206 + .349 X10 + .256 X7 + .198 X4 + -.186 X3 + .176 X9 + .130 X5 + .128 X8$$

(2) สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .349 Z10 + .256 Z7 + .198 Z4 - .186 Z3 + .176 Z9 + .158 Z5 - .139 Z8$$

4. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วผู้วิจัยจึงสามารถสรุปผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งได้เป็น 2 คุณลักษณะดังต่อไปนี้ คุณลักษณะที่ 1. ด้านคุณลักษณะภายในจิตใจ ประกอบด้วย (1) การใช้หลักธรรมะของพุทธศาสนาจะช่วยให้ผู้คนมีจิตใจที่ดี มีความเมตตา เอื้ออาทรต่อผู้อื่นได้, (2) ผู้สูงอายุมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจที่ไม่ดีแล้วย่อมแสดงออกมาต่อผู้อื่นในทางไม่ดีตามไปด้วย, (3) ผู้สูงอายุมีสภาพจิตใจที่มีความ

เข้มแข็ง โดยมีกำลังใจที่ดี, (4) ผู้สูงอายุต้องมีสภาพจิตใจที่เข้าใจธรรมชาติชีวิตโดยการใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสภาพจิตใจโดยรวมใจด้วยการปฏิบัติธรรม, (5) การใช้ธรรมะเพื่อสร้างความสงบนิ่งของจิตใจมากเป็นแนวทางในการฝึกให้จิตใจมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้สูงอายุ และ (6) คุณธรรมจริยธรรมในจิตใจย่อมสามารถดูได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมาด้วย เช่น เป็นผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่น เป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตา โอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น คุณลักษณะที่ 2. คุณลักษณะที่แสดงออกต่อผู้อื่น ประกอบด้วย (1) ในไลฟ์สไตล์ของแต่ละบุคคลที่จะแสดงตัวตนออกมาเมื่อเข้าหาหรือคบค้าสมาคมกับผู้คนรอบข้าง หากผู้สูงอายุคนใดมีไลฟ์สไตล์ในมุมบวกย่อมง่ายต่อการกระตุ้นให้เกิดคุณลักษณะทางการมีคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นทางจิตใจและสื่อสารออกมายังคนรอบข้างได้, ((2) มีความเสียสละไม่เห็นประโยชน์ตนมากกว่าส่วนรวม, ((3) ผู้สูงอายุควรฝึกฝนตนเองให้เป็นคนจิตใจสงบนิ่งโอบอ้อมอารีมีมิตรไมตรีต่อเพื่อร่วมองค์กรอยู่ตลอดเวลา, ((4) มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย หรือกิจกรรมที่ได้รับผิดชอบ, ((5) การเป็นคนที่มีมองอะไรรอบข้างในด้านดีจะกระตุ้นเสริมให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดออกมาในด้านที่ดี และ (6) ยึดมั่นและน้อมนำหลักธรรมมาใช้ในการสร้างพลังตนเองในทางบวกและพยายามมองข้ามสิ่งที่เป็นเรื่องไม่ดีออกไป

5. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมระดับมาก

อภิปรายผล

ผู้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” ได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาจำแนกการอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมืองอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณลักษณะที่แสดงออกกับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะภายในจิตใจ อยู่ในระดับมาก และลำดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านคุณลักษณะด้านการดำรงตนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ยึดเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาคอยควบคุมพฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติตน ให้เป็นที่เคารพนับถือซึ่งบรรดาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์มาบูรณาการร่วมกันเพื่อใช้ดำเนินชีวิตได้ อาทิเช่น หลักพรหมวิหารธรรม, หลักสังคหวัตถุธรรม, หลักทศพิธราชธรรม, หลักธรรมคุ้มครองโลก หากนำมาประพฤติปฏิบัติแล้วจะนำพาซึ่งความสุขในการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้หมายถึง คุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้สูงอายุที่เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของคณิสันท์ ผ่องพันธุ์งาม (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

ของผู้บริหารโรงเรียนจิตรลดาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน พบว่าครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียน จิตรลดา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจไม่กระทำตน เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่ง หน้าที่โดยมิชอบ ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานเพื่อปกป้องสิทธิเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชานนท์ ชัยมงคล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีชาฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิเคราะห์สภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีชาฯ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ด้านการมีวินัยและรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญู กตเวทิต์ ด้านความประหยัด และ ด้านความเมตตา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์ หาสาสน์ศรี (2553) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย รามคำแหง ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน, 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน, 3) ด้านกิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และ 4) ด้านการกำหนดระเบียบปฏิบัติและควบคุมการปฏิบัติเพื่อ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

คุณลักษณะภายในจิตใจ พบว่า ความคิดเห็นคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัย ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง ด้านคุณลักษณะภายในจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลมีคุณลักษณะการมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง มีคุณลักษณะภายในจิตใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ อันดับแรกคือ ข้อที่ 2 ที่ถามว่า “ท่านคิดว่าที่ผ่านมาท่านเป็นผู้ที่มีวินัยในตัวเอง” รองลงมาคือ ข้อที่ 3 ที่ถามว่า “ท่านคิดว่าที่ผ่านมาท่านเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้” ต่อมาคือข้อที่ 5 ที่ถามว่า “ท่านคิดว่าที่ผ่านมาท่านเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ” ต่อมาคือ ข้อที่ 4 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้สึกดีต่อเพื่อนร่วมงาน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อที่ 1 ที่ถามว่า “ท่านคิดว่าที่ผ่านมาท่านเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมืองนั้นมีสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้สูงอายุที่อาจไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สามารถรับรู้ได้จากความรู้สึกของเพื่อนร่วมเรียนจากสิ่งที่สื่อออกมาจากข้างในจิตใจของเพื่อนๆ จนเป็นที่สังเกตเห็นได้ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต คุณลักษณะการมีวินัย คุณลักษณะมีใฝ่เรียนรู้ และคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะที่แสดงออกมาเป็นที่ยอมรับแก่เพื่อนร่วมเรียนได้เป็นอย่างดีนั่นเอง ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ ประสิทธิ์ ปสิทธิโก (แสนดวง) (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จากผลวิเคราะห์ข้อมูลในการ

วิจัยการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ 1. การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านหลักนิติธรรม เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน ปรากฏดังนี้ ด้านการส่งเสริมด้านความพอเพียง ด้านการส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์ ด้านการส่งเสริมด้านอุดมการณ์คุณธรรมและจริยธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ

ด้านคุณลักษณะที่แสดงออกกับเพื่อนร่วมงาน พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านคุณลักษณะที่แสดงออกกับเพื่อนร่วมงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านคุณลักษณะที่แสดงออกกับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ อันดับแรกคือ ข้อที่ 3 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้ที่มักแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างซื่อสัตย์” รองลงมาคือ ข้อที่ 4 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้ที่มักแสดงออกถึงความเป็นไทยอย่างซื่อสัตย์” ต่อมาคือข้อที่ 1 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้ที่มักแสดงออกถึงความรักชาติอย่างซื่อสัตย์” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อที่ 5 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้ที่มักแสดงออกถึงความเสียสละต่อเพื่อนร่วมงานอย่างซื่อสัตย์” ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด นั้นสามารถรับรู้สิ่งที่ผู้สูงอายุแสดงออกมาให้เพื่อร่วมงานได้สัมผัส สามารถพิสูจน์ด้วยการสื่อสาร การมองเห็นและการแสดงออกที่สื่อให้เห็นกับเพื่อนร่วมงานจนเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน ประกอบด้วย คุณลักษณะที่แสดงออกถึงรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการรักความเป็นไทยจนเป็นที่ยอมรับร่วมกันได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชานนท์ ชัยมงคล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิเคราะห์สภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยากร ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ด้านการ มีวินัยและรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญูต่เวทิต ด้านความประหยัด และ ด้านความเมตตา 2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยากร มีดังนี้ 1) ด้านการมีวินัยและรับผิดชอบ ส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน, 2) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรส่งเสริมให้นักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของผู้อื่นได้แล้วนำไปมอบให้ครูเพื่อส่งคืนเจ้าของ, 3) ด้านความเมตตาควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความเมตตาและรู้จักช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานบ้านอยู่เสมอเมื่อว่างจากการเรียน, 4) ด้านความประหยัด ควรส่งเสริมนักเรียนในเรื่องความ ประหยัด เช่น ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ให้หมดเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ 5) ด้านความกตัญญูต่เวทิต ควรส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน

ด้านคุณลักษณะด้านการดำรงตนอย่างสม่ำเสมอ พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านคุณลักษณะด้านการดำรงตนอย่างสม่ำเสมอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านคุณลักษณะด้านการดำรงตนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ อันดับแรกคือ ข้อที่ 4 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้ดำรงตนตั้งอยู่บนหลักพอเพียงอยู่เสมอจนเป็นที่ยอมรับ

จากผู้คน” รองลงมาคือ ข้อที่ 2 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้เชื่อมั่นในการมีคุณธรรมจริยธรรมโดยการแสดงออกต่อหน้าผู้คนจนเป็นที่ยอมรับและตลอดเวลา” ต่อมาคือข้อที่ 3 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้ยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนและครอบครัว” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อที่ 1 ที่ถามว่า “ท่านเป็นผู้เชื่อมั่นในการมีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจของตนเองสามารถพิสูจน์ได้ทั้งต่อหน้าและลับหลัง” ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีสิ่งที่คุณสูงอายุแสดงออกอย่างต่อเนื่องอย่างเปิดเผยด้วยการดำรงตนอย่างทรนในการประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวอยู่เป็นประจำจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ประกอบด้วย คุณลักษณะการดำรงตนด้วยความเป็นอยู่อย่างพอเพียง และคุณลักษณะที่มุ่งมั่นในการทำงานจนเป็นที่ประจักษ์ทั้งความเสมอต้นเสมอปลายทั้งในการเข้ากลุ่มเรียนหรือในยามที่อยู่ในชุมชน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนิสา กอมะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติตนด้านจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านจรรยาบรรณต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนระดับความต้องการในการ พัฒนาตนเองด้านจริยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการพัฒนาด้านจรรยาบรรณ ต่อสังคม ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และต่อผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สำหรับแนวทางการส่งเสริม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเอง ให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปฏิบัติตามจรรยาบรรณที่คุรุสภากำหนดอย่างต่อเนื่อง ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ผู้บริหาร สถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านจรรยาบรรณ ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำกับให้ครูมีคุณธรรม จริยธรรม และด้าน จรรยาบรรณต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่นำการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะในงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ดังนี้

- 1) รัฐควรวางนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้หลักธรรมะของพุทธศาสนาในด้านอื่นๆ เข้าไปสอดแทรกในจัดการเรียนการสอนทั้งในโรงเรียนผู้สูงอายุหรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานรัฐมากยิ่งขึ้น
- 2) รัฐควรมีนโยบายการส่งเสริมให้เกิดการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุทั้งในโรงเรียนผู้สูงอายุและอยู่นอกโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น
- 3) รัฐควรวางนโยบายการส่งเสริมให้เกิดการอบรมสั่งสอนและฝึกฝนของประชาชนในชุมชนต่างๆ ในด้านการส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี มีตัวอย่างที่ดีเขาจะสามารถสร้างเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของเขาได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยผู้สูงอายุเทศบาลตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในพื้นที่อื่นๆของจังหวัดร้อยเอ็ด

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในพื้นที่อื่นๆของจังหวัดร้อยเอ็ด

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรด้านต่างๆกับการพัฒนาคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในพื้นที่อื่นๆของจังหวัดร้อยเอ็ดและพื้นที่อื่นๆต่อไป

4) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักสูตรกับคุณลักษณะการมีคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในพื้นที่อื่นๆของจังหวัดร้อยเอ็ดและพื้นที่อื่นๆ เพื่อช่วยให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติชีวิตได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- คณิสันท์ ฝ่องพันธุ์งาม. (2561). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนจิตตลดา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพย์ หาสน์ศรี. (2553). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พุทธธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 10). โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์รวมเล่ม 3 ภาค, ครั้งที่ 15). มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชานนท์ ชัยมงคล. (2561). *การศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีดา นายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกริก.
- พระสมุทรประสิทธิ์ ปลืทธิโก (แสนดวง). (2560). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2564). *กฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564*. ราชกิจจานุเบกษา, 25 มีนาคม 2564.
- โรงเรียนสามง่ามชนูปถัมภ์. (2551). *คู่มือการใช้แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสำหรับครูผู้สอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. งานวัดผลและประเมินผล ฝ่ายบริหารวิชาการโรงเรียนสามง่ามชนูปถัมภ์.
- อนิสา กอมะ. (2565). *แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.